

Наша СЛОВА

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года

№ 14 (1477) 1 КРАСАВІКА 2020 г.

Магілёўшчына вясенняя і паэтычная ПАЭТЫЧНАЯ ВЯСНА

Літаратурны клуб "Святліца" Цэнтра творчасці дзяцей і моладзі "Агат" г. Магілёва правёў сустрэчу, прысвечаную Міжнароднаму дню паэзіі, якая прайшла ў гарадской дзіцячай бібліятэцы імя А.С. Пушкіна ў вузкім коле сяброў клуба. Папярэдне планавалася ўдзел паэтаў Леаніда Дранько-Майсюка і Эдуарда Акуліна, аднак у сувязі з пандэміяй каранавіруса іх прыезд перанесены. А заняткі ніхто не адмяняў.

Сусветны дзень паэзіі штогод адзначаецца 21 сакавіка. Ён быў заснаваны ЮНЕСКА ў 1999 годзе на 30-й генеральнай канферэнцыі ў Парыжы. Асноўныя яго мэты - даць магчымасць

Другая частка сустрэчы была прысвечана непасрэдна паэзіі. Сябры клуба Настасся Аўчыннікава, Ната Драздова, Валерый Папкоў, Ілля Слабодчыкаў, Ганна Сурта, Аліна Коршунава чыталі ўласнага творы і творы любімых аўтараў. Мілада Паўлава, самая малодшая ўдзельніца клуба, падзялілася сваімі лірычнымі вершамі, з якімі яна выступіла на гарадскім конкурсе творчага чытання ўласных вершаў "Сакавіцкае рэха - III", дзе атрымала першае месца.

У літаратурным клубе "Святліца" сабралася моладзь, якая любіць паэзію. Кожны з прысутных выказаў думку аб ролі паэзіі ў яго жыцці.

быць пачутымі тым мовам, якія знаходзяцца пад пагрозай знікнення, і падтрымаць моўную разнастайнасць з дапамогай паэтычнага самавыяўлення. Паэзія аб'ядноўвае людзей усяго свету, дапамагае ім зразумець адзін аднаго.

Святкаванне гэтага дня для літаратурнага клуба "Святліца" стала традыцыйнай. І не выпадкова, бо менавіта 21 сакавіка 2012 года было прынята рашэнне аб яго стварэнні.

Гутарку аб паэзіі вяла Тамара Пятроўна Аўсяннікава, кіраўнік літаратурнага клуба. У першай частцы сустрэчы гаварылі аб роднай мове. Цікава было ўзгадаць, што слоўнік літаратурнай мовы налічвае прыкладна 250000 - 500000 слоў, у дыялектнай мове - каля 1,5 - 2 мільёнаў слоў; што беларуская мова мае тры алфавіты, і што назвы станцый метро ў Менску напісаны не па-англійску, а беларускай лацінкай, якую Міжнародны камітэт ААН зацвердзіў у 2007 годзе для афіцыйнага ўжытку ў тапаніміцы.

Тое, што беларуская мова з XIV стагоддзя і да 1696 года была афіцыйнай мовай Вялікага Княства Літоўскага і з 1990 па 1995 год мела статус адзінай дзяржаўнай мовы ў Беларусі, выклікае пачуццё гонару за мову і ў той жа час не пакідае пачуццё смутку за стан мовы сёння.

Мілада Паўлава - гераіня дзвюх імпрэз

Ната Драздова:
- Для мяне паэзія - мой псіхолаг, мой самааналіз і мае лекаванне.
Анастасія Аўчыннікава:
- Я не магу жыць без паэзіі. Вершы дапамагаюць мне знайсці выхад з любой жыццёвай сітуацыі. З іх дапамогаю я магу правільна ўпарадкаваць свае думкі і знайсці адказ на хвалоючае пытанне.

Завяршылася сустрэча чаяваннем, фотасесіяй і абменам уражанняў.

Кацярына ШЭЙНІКАВА,
сябра літаратурнага клуба
"Святліца".

ПРЫГОЖАЕ НАСУПЕРАК ЖАХЛІВАМУ

Каранавірус
З Кітая выпайз.
Каранавірус
Прышоў да нас, -
спяваюць Саўка ды Грышка.

Прышоў. Людзі імкнуцца больш сядзець дома. Некаторыя бацькі не пускаюць дзяцей у школу. Міністэрства такое дазволіла. Але настаўнікі патрабуюць: "Няхай прыдзе хаця б напісаць кантрольную работу. Нам жа аднакі за чвэрць трэба ставіць." А якую кантрольную,

Мы паедзем туды,
дзе на беразе шэрая галька,
Дзе празрыстыя хвалі
спаўзаюць са сцёгнаў струною
І збягаюць у мора
са ступняў вільготнай спіралькай
Між табою і мною...

А першае месца журы прысудзіла самай маладой удзельніцы, васьмікласніцы ліцэя № 1 Міладзе Паўлавай за яе лірычныя вершы, аздобленыя адмысловым строем дзяўчыны.

Мілада займаецца ў клубе "Святліца" Цэнтра творчасці дзяцей і моладзі "Агат". Клубам кіруе сябра Саюза беларускіх пісьменнікаў Тамара Аўсяннікава. Яе выхаванцы не раз дэманстравалі добрыя ўзоры беларускага вершаскладання на розных конкурсах і імпрэзах. Дарэчы, спадарыня Тамара з'яўляецца ініцыятарам конкурса "Сакавіцкае рэха", які з падтрымкай бібліятэкі ладзіць абласная арганізацыя Саюза беларускіх пісьменнікаў (кіраўнік - Мікалай Яцкоў) і гарадская арганізацыя Таварыства беларускай мовы (кіраўнік - Алег Дзьячкоў).

Вядоўцы імпрэзы адзначылі падарункам і Вольгу Юрчанка, якой да прызавага месца не хапіла аднаго бала. Але так бывае: прачытаеш першы радок і адразу адчуваеш - гэта паэзія.

У вырай мае буслы даўно...

Пра што адзін толькі гэты радок? Тут і пра радзіму, і пра сябе, пра доўгую пройдзеную дарогу, тут і смутак, але смутак светлы, бо ўсё ж буслы вяртаюцца з выраю і вяртаюцца заўсёды ў свае гнёзды. Дарэчы, радок выразна беларускі, яго не атрымаецца дакладна перадаць рускай мовай, бо там няма адпаведніка слову "вырай". Спадарыня Вольга, былая настаўніца рускай мовы і літаратуры, распавяла, што з'ездзіла ў Вільню на пахаванне Кастуся Каліноўскага і яго папличнікаў, і нешта адбылося ў яе душы: ёй захацелася пісаць беларускія вершы, якіх яна раней не пісала.

Упрыгожыў імпрэзу бард Васіль Аўраменка сваімі спевамі. Ён пахваліўся сваёй радасцю: выдавецтва "Кнігазбор" толькі што выдала яго зборнік джаз-моўных вершаваных практыкаванняў "Кругі і колы". Зборнік атрымалі ў падарунак усе прызёры конкурсу. Астатніх ён запрасіў на прэзентацыю, якая адбудзецца вечарам 10 красавіка ў магілёўскім грамадскім цэнтры "Кола".

Жыве і квітнее беларуская паэзія!

Міхась Булавіцкі.

калі дзіця ў школу не хадзіла і тэму не вучыла? Варта было б міністэрству зрабіць наступны крок: адмяніць атэстацыю за трэцюю чвэрць.

І вось у гэтых умовах, калі прыпынены амаль усе масавыя мерапрыемствы, магілёўцы вырашылі не забываць пра Міжнародны дзень паэзіі. І правялі чарговы конкурс мастацкага чытання ўласных вершаў "Сакавіцкае рэха - III".

За яго дыпломны і прызы ў бібліятэку імя Янкі Купалы 22 сакавіка прыйшлі пазмагацца дзевяць спаборнікаў, сярод якіх былі і школьнікі і пенсіянеры, людзі розных прафесій, рознай адукацыі, якіх аб'ядноўвала адно хобі - пісаць вершы на роднай мове. Каля дваццаці слухачоў шчодро дарылі ім свае воплескі. А журы ўважліва слухала і адзначала баламі і якасць самога твора, і якасць яго мастацкага агучвання.

У выніку вызначаны тры пераможцы. Трэцяе месца заняў леташні пераможца "Сакавіцкага рэха" Павел Данілаў з вершам, прысвечаным Анатолю Сысу. На другім месцы - лірычная Таццяна Лугаўцова:

У Шклове прайшла вечарына памяці аўтара шклоўскага гімна

У мінулую нядзелю ў Шклове ў грамадскім цэнтры "Мост" раённай арганізацыя ГА "Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны" правяла вечарыну прысвечаную памяці Заслужанага дзеяча культуры Беларусі Віталія Аляксеевіча Бабчанкі, чалавека, які доўгі час узначальваў Шклоўскую музычную школу і ўсё сваё жыццё прысвяціў адданай працы на ніве культурнага жыцця Шклоўшчыны. На года да мерапрыемства - 85-годдзе з дня яго нараджэння.

Віталь Аляксеевіч Бабчанка нарадзіўся 22 лютага 1935 года ў горадзе Гомелі ў сям'і рабочага-кавалера. У 1954 годзе скончыў школу ў мястэчку Нова-Данбас на Украіне, куды пераехалі яго бацькі. Пасля тэрміновай службы ў арміі закончыў Магілёўскае музычнае вучылішча імя Рымскага-Корсакава і ў 1961 годзе быў размеркаваны ў Шклоў выкладчыкам па класу баяна ў музычную школу.

З 1970 года ён узначальвае шклоўскую музычную школу і працуе на гэтай пасадзе больш як чвэрць стагоддзя. Адначасова вучыцца ў Белдзяржкансерваторыі, якую скончыў у 1974 годзе. У 1969 годзе з выкладчыкаў музычнай школы ствараецца ансамбль народных інструментаў, нязменным яго кіраўніком на доўгі час становіцца Віталь Бабчанка. Ансамбль аб'ядноўвае каля 20 чалавек. У яго рэпертуары творы беларускіх і замежных кампазітараў. Галоўная задача калектыву - цікаўнасць да народнай музыкі і яе папулярнасць. Ансамбль прымаў актыўны ўдзел у розных культурніцкіх мерапрыемствах раёна, абласных аглядах, конкурсах, рэспубліканскіх фестывалях, выступаў у іншых рэгіёнах і замежжы. Кожная сустрэча з гледачамі заўсёды карысталася нязменным поспехам. Яго ўдзельнікі і кіраўнік неаднаразова ўзнагароджваліся граматамі Міністэрства культуры Беларусі і ўпраўлення культуры аблвыканкама. Ганаровае званне "народны" ансамблю прысвоена ў 1980 годзе за высокі ідэйна-мастацкі ўзровень рэпертуару і выканаўчае майстэрства.

На мяжы 60-70 гадоў, сугучна з новай новамодай хваляй па гарадскіх задворках загучалі куплеты пад слаўтыя тры гітарныя акорды. Адпаведна гітара становіцца ўжо не проста музычным інструментам. Яна набывае нейкі своеасаблівы модны брэнд. Па ўсёй дзяржаве вельмі хутка расце колькасць вакальна-інструментальных ансамбляў, дзе галоўным музычным інструментам з'яўляецца электрагітара. Віталь Аляксеевіч, як апантаны да музыкі чалавек, у адпаведнасці з духам таго часу, адначасова з народным стварае і эстрадны музычны калектыў пры клубе "Чырвоны Кастрычнік" папяровай фабрыкі "Спартак". Клуб "Чырвоны Кастрычнік" арганізоўвае рэгулярныя танцавальныя вечарыны, дзе гучаць сучасныя музычныя творы. Невялікі калектыў хутка становіцца папулярным у Шклове. Амаль у кожным гарадскім культурніцкім мерапрыемстве абавязкова прымае ўдзел новамодалы ансамбль з бліскучымі гітарамі і электрамузычным абсталяваннем.

З успаміну Аляксандра Грудзіны: "У 1971-1972

гадах я быў у складзе музыкантаў-гітарыстаў калектыва пад кіраўніцтвам Віталія Бабчанкі. Добра памятаю, з якім вялікім імпульсам праводзіліся рэпетыцыі, як усе ўдзельнікі хваляліся перад кожным выступленнем. Безумоўна, галоўным завадатарам быў менавіта яго кіраўнік. Віталій Аляксеевіч пісаў музыку, рабіў аранжыроўкі, вучыў нас музычнай грамаце і вельмі строга патрабаваў ад нас дасканаласць выканання парцітуры. Высокі ўзровень і дасканаласць выканання музычных твораў пасадынічалі таму, што ансамбль быў запрошаны ў Менск для запісу на рэспубліканскім радыё".

Знаходзячыся на заслужаным адпачынку, Віталь Аляксеевіч па-ранейшаму імкнуўся ўдзельнічаць у культурным і грамадскім жыцці раёна. У 1995 годзе ён стварае ансамбль народнай песні і музыкі "Бліскавіца" на базе раённага Дома культуры. Галоўная задача калектыву - народныя песні, самабытны беларускі фальклор, сучасная беларуская песня. Віталь Аляксеевіч піша музыку, робіць аранжыроўкі. Галоўнай візітоўкай музычнага калектыву становіцца яго песня "Шклаўчанка", створаная на словы мясцовага літаратара Лявона Анціпенкі. Калектыў хутка набывае папулярнасць. "Бліскавіца" - лаўрэат рэспубліканскага фестывалю камернай музыкі ў Мсціславе, міжнародных фестываляў: "Дняпроўскія галасы" ў Дуброўне, "Вянок дружбы" ў Бабруйску. Удзельнічае ў рэспубліканскіх святах "Дзень беларускай пісьменнасці", "Дажынкi", выступае ў многіх кутках Беларусі і ў замежжы. У 2002 годзе ансамблю прысвоена ганаровае званне "народны". Праз два гады створаны ім музычны калектыў Віталь Аляксеевіч перадае маладзёўшаму пакаленню музычных твораў.

Аднак, ужо не малады чалавек, Віталь Аляксеевіч не можа без творчасці. Ён прадаўжаў працаваць музычным кіраўніком у Кучарынскім сельскім Доме культуры, Шклоўскім прафесійным ліцэі № 12, заўсёды адклікаўся на прапа-

новы нечым дапамагчы ў культурна-музычных мерапрыемствах. З'яўляўся актыўным удзельнікам "Літаратурнага салона", які пэўны час працуе пры раённым гістарычна-краязнаўчым музеі.

За доўгі час, працуючы на ніве музычнай творчасці, Віталь Бабчанка паспрыяў таму, што вялікая колькасць жыхароў Шклоўшчыны, вучняў музычнай школы і ўдзельнікаў мастацкай самадзейнай абудзілася да музычных здольнасцей і ўвогуле дакранулася да "яе вялікасці" культуры. Пад кіраўніцтвам Віталія Бабчанкі падрыхтавана шмат будучых прафесійных музыкантаў. Сярод іх народны артыст Беларусі Васіль Раінчык - прафесар, кампазітар, кіраўнік вакальна-інструментальнага ансамбля "Верасы", маладзёжнага тэатра эстрады. Аднак 30 ліпеня 2010 года, пасля цяжкай хваробы, Віталь Бабчанка пакінуў гэты свет. Па ўспамінах яго жонкі Рымы Іванаўны, апошнім яго жаданнем было ўзяць у рукі баян.

Віталь Аляксеевіч Бабчанка ўзнагароджаны Ганаровай Граматай Вярхоўнага Савета БССР, Граматай Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР, знакамі I і II ступені Усесаюзнага фестывалю самадзейнай творчасці. У 1990 годзе ён атрымаў званне Заслужанага дзеяча культуры Беларусі. Разам з Лявоном Анціпенкам ён з'яўляецца аўтарам гімна горада Шклова.

У гэты вечар сваімі ўспамінамі пра жыццё і творчасць таленавітага музыканта і педагога падзяліліся былыя калегі, сябры і проста жыхары Шклова, якія яго добра ведалі.

*Пётр Мігурскі,
намеснік Шклоўскай арганізацыі ТБМ.*

Дзень Волі на Лідчыне

Традыцыйным чынам адзначылі Дзень Волі на Лідчыне. Грамадскія актывісты, сябры БНФ і ТБМ, наведлі памятных месцы і месцы пахавання змагароў за беларускую волю розных часоў - ад паўстання 1863 года да падзей Другой сусветнай вайны.

Абавязковай часткай праграмы адзначэння Дня Волі было наведанне месца пахавання Міністра абароны Беларускай Народнай Рэспублікі - генерала Кіпрыяна Кандратовіча. Расказвае старшыня Лідскай раённай арганізацыі Партыі БНФ і БНФ "Адраджэнне" Сяргей Пантус:

- Адбылося традыцыйнае мерапрыемства. Мы ўшанавалі памяць усіх вядомых змагароў Лідчыны, якія змагаліся за волю Беларусі. І наведлі магільні людзей, якія непасрэдна звязаныя з БНР, напрыклад, генерал Кіпрыян Кандратовіч. Гэта нашае традыцыйнае мерапрыемства, мы штогод яго ладзім, бо трэба памятаць сваю гісторыю, гэта патрыятычнае выхаванне і наказ будучым пакаленням.

Завяршылася адзначэнне Дня Волі наведваннем памятнага каменя "100 гадоў БНР", які быў усталяваны за кошт мясцовага мецэната два гады таму ля грэка-каталіцкай капліцы па вуліцы Кастуся Каліноўскага ў Лідзе.

Беларускае Радыё Рацыя.

(Працяг. Пачатак у папяр. нумарах.)

БАЛАДА ВАСІЛЯ КАВАЛЯ
(17.08.1907 - 29.10.1937)

У сутарэннях ноч і лязганне жалеза,
Лядовы рып дзвярэй, і крыкі, і стральба.
І бачыш крыж, і чуеш гукі паланэза,
І дыхаць не дае, нібы пятля, журба.

І ты ляжыш, нібы ў труне, у сутарэнні,
Не разумееш: ці жывы, ці ўсё ж памёр?
І дымам пахне родны шэры свет асенні -
На вуліцы ўжо цэлы дзень гарыць касцёр,

Дзе попелам становяцца раманы, вершы,
Якіх яшчэ ніхто ніколі не чытаў.
І краты, нібы павуціну, не парвеш ты,
Хоць сотню раз
парваць ты краты спрабаваў.

У цемры чуеш крокі. Па цябе ідуць.
І гэта смерць твая. Ты не баішся смерці.
І сядзе ноч, ды зоры ў небе не памруць.
І кроў тваю з сябе забойцам век не сцерці.
29.10.2017 г.

БАЛАДА ЗАІРА АЗГУРА
(15.01.1908 - 18.02.1995)

Камень халодны, нібы вечны лёд,
Але ў тваіх руках ён ажывае,
Цяплеючы, святлеючы, як мёд
У кветках тых, куды пчала лятае.
І ад цябе жыццё ў камень ідзе,
Нібы ад сонца ў белы свет прарамне.
І ўжо выходзяць постаці людзей
З тых камянёў, якія ўжо каменнем
Не будуць болей на зямлі, якая
І для цябе, як і для ўсіх, святая,
Бо гэта беларуская зямля,

Якая поіць чысцінёй крыніцаў
І любіць у нябёсах жураўля
Не менш чым у руках сваіх сініцу.
І ты сядзіш сярод скульптур, як Бог,
Які стаміўся ад стварэння свету,
Але які стварыць усё-ткі змог
Зямлю, людзей і пчол для кветак...

25.10.2008 г.

БАЛАДА ЯЎГЕНІ ПЛЯЎМБАЎМ
(1.11.1908 - 13.01.1996)

За мужам у Сібір... А для чаго? Ці трэба?
Пытанні, нібы снег, ля сэрца растуць.
А над табою чорнае, як воран, неба,
І ўдзень, і ўночы сумна плачуць і пяюць
Ваўкі і людзі, і таму навошта вершы
Пра родны край, якога ў нас амаль няма,
Але ўсё ж да яго праз вершы ўсё ідзеш ты
І прыйдзеш, бо задушыцца крывёй зіма...

...І будзеш з мужам ты, нібыта за сцяною
Схаваная, хаваючы ў сваёй душы
Жаданне грэшнае: не толькі быць жаною,
А быць паэткаю, распятай на крыжы
Паэзіі, якая вечнасьць не шукае,
Ды застаецца вечнаю, як гэты свет,
Дзе, нават паміраючы, не памірае,--
Пакутуе ў сваёй паэзіі паэт...

...І пішаш верш,
хаваючы, як грэх, ад мужа,
Пра родны край,
які ў нас ёсць, дзе ты жывеш,
І белая папера прад табой, як сцюжа,
І пралятае праз яе, як куля, верш...

28.06.2008 г.

БАЛАДА ЮРКІ ЛЯВОННАГА
(29.07.1908 - 29.10.1937)

Уладарыла ноч у двары.
Ты пісаў, і чыталі сябры,
І суседзі чыталі, і мама:
"Кожны з нас на зямлі толькі гоць:
Гэта - вечная радасць і драма...
Як па медных драгах тэлеграма -
Прамільгне і мая маладосць..."

Прамільгнула твая маладосць,
І жыццё прамільгнула таксама.
Толькі ты на зямлі не як гоць
Быў і жыў, і застаўся, і драма
Засталася твая, як і вершы

Засталіся на роднай зямлі,
За якую не ў бітве памрэш ты,
А застрэляць цябе халуі.

Ты ідзеш па сцяжыне, якая
Упіраецца ў ноч і ў сцяну.
І ўжо той, хто ў цябе тут страляе,
Сабе гэтым майструе труну,
Бо на свеце жыве ён як гоць.
І ў яго ёсць таксама матуля.
Як у сэрца тваё ляціць куля,
Прамільгне і яго маладосць...

29.10.2017 г.

БАЛАДА МІХАСЯ БАГУНА
(9.11.1908 - 17.02.1938)

... Ты прыпомніў дарогі Айчыны
І не ўспомніў дарогі другой,
Ля якой бы бярозы й рабіны
Так цвілі невыказнай журбой.
Можа зналі яны, што дадому
Ты ніколі не вернешся ўжо
І не скажаш "кахаю" нікому
І "абрыдла" для жніўных дажджоў
Ты не скажаш, бо тут у Сібіры
Беларускасць тваю і цябе

Сцерагуць, як агонь, канваіры
І смяюцца тут з тых, хто ў журбе
Па дарогах далёкай Айчыны,
Для якой ты сябе аддаваў,
Каб шумелі бярозы й рабіны
Весьляей, каб не лезла трава
На забытыя людствам магілы,
І каб роднае слова жыло,
І бусловы бялюткія крылы
Нам прыносілі ўвесну цяпло...
У снягах патанае чужына,
Разрываецца сэрца ў грудзях,
І крывёю на снезе рабіна
Чырванее, знікае ў снягах.
Ды не знікне ніколі Айчына
Ні ў сібірскіх снягах, ні ў вяках...

21.09.2008 г.

БАЛАДА СЯРГЕЯ ДАРОЖНАГА
(25.02.1909 - 19.07.1943)

Беларусь больш не стане крыжам
Пры дарозе з Хрыстом распятым.
С. Дарожны

Палымнее касцёр у турэмным двары -
Гэта проза і вершы, і заўтрашні дзень
І тваёй, і маёй Беларусі гарыць.
І паўзе па зямлі дыму згубнага цень
За тваім цягніком на скрываўлены ўсход,
Дзе будзеца горад на белых касцях.
Над табою нябёсы чужыя, як лёд,
І навокал снягі і лясы - у снягах...

Ты не можаш паверыць,
што шлях твой - не сон,
Што табе толькі сёння прысніўся чамусь.
А задрэмлеш на міг: бачыш жыта і лён,
Курганы і азёры, і ўсю Беларусь,
Для якой ты пісаў, для якой ты і жыў,
Каб заўсёды яна, расквітнеўшы, жыла,
Каб на нашых магілах стаялі крыжы,
Не трава забыцця палымнела - расла...

Дагарае касцёр у турэмным двары,
Попел шэры, як снег, уздымаюць вятры,
І ляціць шэры попел не ў неба да зор,
Узляцеўшы, вяртаецца зноў у касцёр,
Каб ізноўку гарэць, і гарэць, і гарэць,
І бясконца праз нашае Заўтра ляцець...

16.05.2009 г.

(Працяг у наступным нумары.)

Для беларускай культуры XXI ст. характэрны спад цікавасці да аматарскай тэатральнай творчасці - шмат у чым таму, што арганізацыя вольнага часу сучасным чалавекам іншая, чым у мінулым стагоддзі. У святле гэтых аб'ектыўных абставін асаблівае значэнне набывае досвед, прыклад і асоба Валянціна Іванавіча Ермаловіча (1925 - 2004) - выдатнага дзеяча народнага тэатра, прапагандыста беларускай мовы, рэжысёра, акцёра, педагога, шчырага сябра ТБМ, ветэрана Вялікай Айчыннай вайны.

У 1950 г. В. Ермаловіч скончыў Беларуска-тэатральна-мастацкі інстытут (курс лаўрэата Дзяржаўнай прэміі СССР, народнага артыста БССР К.Н. Саннікава). Служыў акцёрам Пінскага (1950 - 1954) і Магілёўскага (1954 - 1956) абласных драматычных тэатраў, дзе пераважна іграў характарныя ролі: Нелькін ("Вяселле Крэчынскага" А. Сухава-Кабыліна), Бойка ("Зямны рай" С. Васільева), Андрэй ("У добры час!" В. Розава), Сева ("Іван Рыбакоў" В. Гусева) і інш. Асабліва значнай для сваёй творчай біяграфіі артыст справядліва лічыў ролю Пятра ў спектаклі "Апошнія" М. Горкага на пінскай сцэне.

З 1956 па 1985 гг. В. Ермаловіч выкладаў у Магілёўскім культурна-асветніцкім вучылішчы імя Н.К. Крупскай, адначасова паспяхова ажыццяўляючы мастацкае кіраўніцтва аматарскімі тэатральнымі калектывамі г. Магілёва і Магілёўскай вобласці. Выбар народнага тэатра як прасторы творчай самарэалізацыі быў для В. Ермаловіча зусім не выпадковым. Рэжысёр успамінаў: "У часы майго дзяцінства людзі вельмі захапляліся мастацкай самадзейнасцю, спектаклі ставіліся ледзь не ў кожнай вёсцы. Бацькаў брат Іосіф, мой старэйшы брат Мікола, іншыя хлопцы і дзяўчаты збіраліся на вечарах у нашай хаце, развучвалі п'есы. Рэцэпіравалі, ставілі спектаклі". Неабходна адзначыць, што роднымі братамі Валянціна Іванавіча Ермаловіча былі гісторык, літаратуразнавец, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь Мікола Іванавіч і настаўнік беларускай мовы і літаратуры, партызан-падпольшчык, кавалер ордэна Чырвонай Зоркі Лявон Іванавіч.

У Магілёўскім народным тэатры Палаца культуры завода штучнага валакна ў 1961 - 1969 гг. В. Ермаловіч паставіў спектаклі "Хто смяецца апошнім?" К. Крапівы, "На крутым павароце" К. Губарэвіча, "Гаўрошы Брэсцкай крэпасці" А. Махначы, "Мурын бор" І. Ісачэнкі, "Купалінка" ("Паўлінка" і "Прымакі") Я. Купалы і інш.

У 1971 - 1977 гг. рэжысёр кіраваў тэатральным калектывам медыцынскіх работнікаў Магілёўскай абласной псіхіятрычнай бальніцы. У Краснапольскім народным тэатры ў 1978 - 1992 гг. ён ажыццявіў пастаноўку спектакляў "І змоўклі птушкі..." І. Шамякіна, "У новым доме" І. Мележа, "Людзі

ТЭАТР З БЕЛАРУСКІМ СЭРЦАМ

Да 95-годдзя з дня нараджэння Валянціна Ермаловіча

і д'яблы" К. Крапівы, "Паўлінка" Я. Купалы, "Таблетку пад язык" А. Макаёнка, "Вечар" А. Дударова, "Васа Жалязнова" М. Горкага, "Чалавек з мядзведжым тварам" І. Чыгрынава, "Стогны душы" паводле М. Гарэцкага, "На дарозе жыцця" Я. Коласа і інш. З 1993 па 1998 гг. В. Ермаловіч служыў рэжысёрам непаўторнага ў сваім родзе Бялыніцкага народнага тэатра юнага глядача, дзе інтэрпрэтаваў на сцэне наступныя творы: "Модны шляхцік" К. Каганца, "Дагарэла свечачка..." А. Петрашкевіча, "Трыбунал" А. Макаёнка і інш.

Рэжысёр М. Макароў адзначаў: "У кожнай п'есе, якую выбіраў для пастаноўкі Валянцін Іванавіч, ён быў суаўтарам драматурга: крэсліў і перарабляў тэкст, дапісваў пралогі і маналогі, уносіў свежую, жывую плынь у п'есу, ад чаго яна толькі выйгравала. Менавіта такі падыход да драматургіі з'яўляўся значнай часткай яго рэжысёрскага наватарства і непаўторнасці. Не палохаўся ён масавых спектакляў, гістарычных палотнаў, якія патрабавалі вялікіх пастановачна-рэжысёрскіх намаганняў. Наадварот, ён імі захапляўся і ўдала ўплятаў у іх фальклорныя матывы. [...] Амаль ва ўсіх спектаклях Валянцін Іванавіч прымаў удзел і як артыст. Панаднароднаму маляўнічымі, сакавітымі, жыццёвымі створанымі ім вобразамі Пустарэвіча ў купалаўскай "Паўлінцы", Васіля - у дударавіцкім "Вечары", Цярэшкі - у макаёнкаўскім "Трыбунале"..."

У 1992 г. В. Ермаловіч заснаваў у Магілёўскім гарадскім Цэнтры культуры і вольнага часу народны тэатр "Валянцін", якім кіраваў да апошняга дня свайго жыцця. З калектывам рэжысёр увасобіў сцэнічныя працы "Пан міністр" Ф. Аляхновіча, "Юбілей" А. Чэхава, "На чорных лядах" паводле В. Быкава, "Пінская шляхта" В. Дуніна-Марцінкевіча, "Дзяды" А. Міцкевіча, "Калізей" М. Матукоўскага, "Дачка волі" М. Карпечанкі, "Сімфонія гневу" В. Шашалевіча, "Камедыя" У. Рудавы паводле К. Марашэўскага і Ф. Аляхновіча і інш. Пры тэатры "Валянцін" быў створаны монатэатр, дзе В. Ермаловіч як майстар мастацкага слова выконваў літаратурныя спектаклі "Жыццё Ефрасіні Полацкай" С. Законнікава, "Полымя каханьня" Л. Рублеўскай, "Чаго жыву?" паводле А. Дударова, "Новая зямля" Я. Коласа, "Лебядзіная песня" А. Чэхава і інш.

Валянцін Іванавіч Ермаловіч у сваёй рэжысёрскай творча-

чыкам твораў драматургаў-сучаснікаў (А. Петрашкевіч, Л. Рублеўская, І. Ісачэнка, М. Карпечанка і інш.), зрабіў унёсак у развіццё формы монаспектакля ў беларускім тэатры. За 58 гадоў плённай працы В. Ермаловіч паставіў і аформіў 215 драматычных спектакляў, быў уганараваны прэміяй Ленінскага камсамолу (1986) і

жысёра самадзейнага тэатра з акцёрам, працы з драматургам, рэжысуры літаратурна-мастацкай кампазіцыі. Надзвычай актуальны сёння такі навучальны дапаможнік для практыкаў аматарскага тэатра ў Беларусі.

17 сакавіка 2020 г. выдатнаму майстру споўнілася б 95 гадоў. Памяці рэжысёра і педагога прысвечана кніга ўспамінаў яго родных, сяброў і вучняў "Ачышчэнне душы" ("Кнігазбор", 2014). У г. Магілёве, на доме № 46 па вуліцы Першамайскай, дзе ў пасляваенныя гады жыву Валянцін Іванавіч з сям'ёй, была ўсталявана мемарыяльная дошка яго памяці (скульптар - сябар Саюза мастакоў Беларусі У. Конанаў). Урачыстае адкрыццё адбылося 4 верасня 2015 г. і было прысвечана 90-годдзю В. Ермаловіча. Сродкі на ўсталяванне мемарыялу былі сабраныя сіламі каля 500 чал. з Беларусі, Расіі, Украіны і Польшчы, сярод якіх прафесар Я. Мірановіч (г. Беласток), пісьменнік В. Казакоў (г. Масква), дацэнт С. Кагамлык і актрыса А. Дудзіч (г. Кіеў).

Зміцер Ермаловіч-Даічынскі,
тэатразнавец.

Фота з асабістага архіва аўтара:

1 - Валянцін Ермаловіч - артыст Пінскага абласнога драматычнага тэатра.

2 - Сцэна са спектакля Бялыніцкага народнага тэатра юнага глядача "Трыбунал" А. Макаёнка. У цэнтры -

В. Ермаловіч (Цярэшка Калабок).

3 - Сцэна са спектакля тэатра "Валянцін" "Сімфонія гневу" В. Шашалевіча. Першы справа - В. Ермаловіч (Сальк).

4 - Мемарыяльная дошка памяці В. Ермаловіча.

сці аднавіў беларускі традыцыйны сінтэтычны тэатр, нанова адкрыў драматургію Беларускага нацыянальнага адраджэння XIX - XX стст. (К. Каганец, Ф. Аляхновіч, М. Гарэцкі, Л. Родзевіч, В. Шашалевіч і інш.), стаў першым пастаноўш-

ваннем Заслужанага работніка культуры БССР (1988). Рэжысёр і педагог збіраўся, але не паспеў скончыць і выдаць кнігу "Запіскі рэжысёра народнага тэатра", у якую павінны былі ўвайсці раздзелы, прысвечаныя працы рэ-

